

Toimintakertomus 2020

Sisällys

Esipuhe: Uusia avauksia poikkeusoloista huolimatta.....	2
Lapset ja perheet	4
Systeemisen lastensuojelun toimintamalli	4
Osaamiskeskus- ja tukikeskus (OT)	6
Sosiaalinen kuntoutus	8
Pääkaupunkiseudun sosiaalisen kuntoutuksen verkosto.....	8
Elämän värit -ryhmämalli.....	9
GeroMetro ikäihmisten palvelut.....	11
Sosiaalityön vaikuttavuus	13
Sosiaalihuollon kirjaaminen	16
Pääkaupunkiseudun Praksis	18
Heikki Waris -instituutti	21
Heikki Waris -instituutin sosiaalityön käytäntötutkimukset vuonna 2020	22
Peliklinikka	24
Valtakunnallinen kehittämistyö	26
Ruoka-apu hyvinvointivaltiossa -selvitys	28
Henkilöstö ja talous.....	29
Viestintä	31
Socca pähkinäkuoressa	33

Esipuhe: Uusia avauksia poikkeusoloista huolimatta

Tämä toimintakertomus on erilainen kuin Soccan aikaisemmat. Ehkä sisältökin on vähän erilainen, mutta ennen kaikkea muoto on uudistunut. Aiemman pitkän dokumentin sijasta luemme nyt kertomusta verkkosivuille rakennettuna versiona. Kertomusta on aiempaa helpompi lukea silmällä ja sisältökin on rikkaampi, koska voimme hyödyntää mukavasti myös linkkien takaa löytyvää lisäinformaatiota. Digiloikkaa tässäkin.

Viime vuosi osoittaa, miten nopeasti sopeuduimme poikkeusoloihin. Jo syyskaudella lähes poikkeuksetta kaikki ennalta suunniteltu kehittämis-, opetus- ja tutkimustyö saattoi jatkaa. Perinteiset työpajat vain muuttuivat webinaareiksi ja yhteydenpito siirtyi kokonaan Teamsiin. Tätä toimintakertomusta lukiessa tuntuu jopa siltä, että Soccan väki ylsi ihan erityisiin tuloksiin.

Tutkimusrahoitus tuli taloon

Vuosi 2020 tallentui historiankirjoihin vuotena, jolloin sosiaalityö pääsi lopulta valtiontutkimusrahoituksen (VTR) piiriin terveystieteellisen tutkimuksen rinnalle. Soccan ja muiden rahoituspäätöksen saaneiden näkökulmasta vuosi huipentui uudenvuodenaattona, jolloin ensimmäiset myönteiset päätökset julkistettiin.

Vuoden viimeisen päivän huippuhetkeä edelsi vuoden mittaan monta pientä juhlahetkeä. Hallitus antoi esityksen eduskunnalle sosiaalihuoltolain muuttamisesta 6. helmikuuta. Socca muiden joukossa antoi uudistusta kiittävän lausunnon eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle - yllättäen kuitenkin normaalista poikkeavissa Teams-oloissa. Koronapandemia puuttui maaliskuussa peliin ja laittoi uusiksi myös eduskunnan työskentelyn. Laki kuitenkin eteni, ja se hyväksyttiin 11.6.2020.

Rahoitushaku avattiin lokakuussa. Marraskuussa sosiaali- ja terveysministeriö sai yhteensä 24 laajoissa konsortioissa valmisteltua hakemusta. Arvioitsijat totesivat suunnitelmien tason korkeaksi ja näin tuli osoitetuksi potentiaali, joka sosiaalityön tutkimuksessa on. Vuosi päättyi mitä parhaimmissa merkeissä, kun Socca yhdessä Tampereen yliopiston ja muiden sosiaalialan osaamiskeskusten kanssa sai 552 000 euroa "Lastensuojelu lapsen etuna?" -hankkeelle.

Katse laajeni koko Etelä-Suomeen

STM:n rahoittaman monialaisen lastensuojeluhankkeen myötä katseemme laajeni koko Etelä-Suomen yhteistyöalueelle. Vuosi 2020 tullaan muistamaan paitsi koronapandemiasta myös sosiaalihuollon tutkimus- ja kehittämistyön ensiaskeleista tällä laajalla maaperällä. Sosiaalialan osaamiskeskukset Socca, Sosiaalitaito, Verso, Socom ja FSKC saivat yhteisen hankesuunnitelman ammattitaidolla kasaan. Uusimaa, Kymenlaakso ja Päijät-Häme jättivätkin yhteisen rahoitushakemuksen sosiaali- ja terveysministeriölle ja saivat

lokakuussa 2,7 miljoonan rahoituksen Tulevaisuuden lastensuojelu -hankkeelle vuosina 2020-22.

Alueet ovatkin vuoden 2020 lähentyneet ja rajat sosiaalialan osaamiskeskusten välillä madaltuneet. Voikin sanoa, että oikealla tiellä ollaan ja monta askelta lähempänä uuden sote-lainsäädännön todennäköisesti mukanaan tuovia muutoksia.

Sosiaalipalvelujen rooli valtakunnallisessa kehittämisessä

Vuosi valitettavasti tuotti pettymyksiäkin. Tulevaisuuden sote-keskukset saivat kansallista rahoitusta, mutta sosiaalipalvelujen rooli jäi vielä vuonna 2020 vaatimattomaksi. Erillinen, kovasti odotettu kansallinen sosiaalihuollon kehittämisohjelma typistyi piloteiksi, joihin ei myönnetty erillisiä resursseja. Myös lasten- ja perheiden osaamis- ja tukikeskusten valmistelu siirrettiin myöhemmäksi, koska Etelä-Suomessa ei haettu rahoitusta pilotointiin.

Työsarkaa siis riittää vielä tulevillekin vuosille. Tämän toimintakertomuksen myötä haluamme kuitenkin iloita vuoden 2020 saavutuksista ja suunnata innostuneesti katsetta tulevaan.

Pirjo Marjamäki

Johtaja

pirjo.marjamaki(at)hus.fi

Lapset ja perheet

Lasten ja perheiden palvelujen kehittämisen hankkeet vuonna 2020

- Lastensuojelun systemisen toimintamallin levittäminen ja juurruttaminen
- Osaamis- ja tukikeskustoiminnan (OT) jatkokehittäminen

Tulevien vuosien kehittämistä valmisteltiin seuraavasti:

Tulevaisuuden lastensuojelu -hanke

Lastensuojelussa valmisteltiin laajaa Etelä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskusten yhteistä Tulevaisuuden lastensuojelu -hanketta. Tämä on ensimmäinen kerta, kun Etelä-Suomen yhteistoiminta-alueen sosiaalialan osaamiskeskukset tekevät näin konkreettista hankeyhteistyötä. Alueeseen kuuluvat Etelä-Karjalan, Kymenlaakson, Päijät-Hämeen ja Uudenmaan maakunnat. Yhteistyö on tärkeä askel kohti sote-uudistuksen uudenlaista kehittämis- ja tutkimusrakennetta.

Hanke sai rahoituspäätöksen syksyllä 2020 ja hankkeen projektipäällikkö aloitti työnsä joulukuussa.

Lastensuojelu lapsen etuna -tutkimushankkeelle rahoitus

Uraauurtavaa valmistelua ja ilahduttava rahoituspäätös saatiin myös lastensuojelun tutkimuksessa. Sosiaalialan osaamiskeskusverkosto ja Tampereen yliopisto saivat rahoituksen Lastensuojelu lapsen etuna? – Lapsen hyvinvoinnin arviointi lastensuojelussa ja sen rajapinnoilla -tutkimushankkeelle. Tämä oli samoin ensimmäinen kerta, kun rahoitusta saattoi hakea sosiaalihuollon valtakunnallisesta tutkimusrahoitushausta (VTR). Osana Soccan vaikuttavuustyötä valmisteltiin myös osaksi tätä tutkimuskokonaisuutta tuleva lastensuojelun ARVOA-mittarin tapaustutkimus.

Systemisen lastensuojelun toimintamalli

Systemisen lastensuojelun toimintamallin juurruttaminen Uudellemaalle

Lastensuojelun systeminen toimintamalli keskittyy ihmisten välisiin suhteisiin ja vuorovaikutukseen yksittäisten perheenjäsenten ongelmien sijaan. Lastensuojelu organisoidaan tiimityöksi, jossa lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä saa tuekseen moniammatillisen tiimin. Lue lisää systemisestä mallista (THL)

Uudenmaan hankkeen tavoitteena oli levittää ja juurruttaa systemistä toimintamallia Uudenmaan lastensuojeluun luomalla alueelliset tuki- ja kehittämisrakenteet pysyvää toimeenpanoa varten ja suunnittelemalla kuntien yhteinen täydennyskoulutusmalli.

Laajaa täydennyskoulutusta vuonna 2020

Vuonna 2020 yhteistyörakenne jo toimi koko maakunnan alueella ja voitiin keskittyä asiakastyötä tekevien laajempaan kouluttamiseen. Systemisen mallin kuuden päivän pituisia koulutuksia järjestettiin SyTy-hankkeen erikoissuunnittelijan ja perheterapeutin työparityönä. Valtaosa koulutuksista järjestettiin etäyhteyksin. Systemisen mallin kuusi-päiväisiin peruskoulutuksiin osallistui kaikkiaan noin 220 työntekijää 13 Uudenmaan kunnasta.

Näiden lisäksi järjestettiin lyhyitä täydennyskoulutuksia digitaalisesta väkivallasta, työhyvinvoinnista sekä kiintymyssuhdehäiriöiden ja kaltoinkohtelun suhteesta toisiinsa. Näihin osallistui kaikkiaan noin 240 henkilöä/tiimiä. Sisältö laadittiin yhdessä kuntien perheterapeuttien kanssa.

Joulukuussa järjestetyssä seminaarissa esiteltiin asiakkaiden kokemuksia systemisestä toimintamallista ja Uudenmaan systemisten tiimien viikkokokousten käytänteitä. Seminaariin osallistui noin 200 henkilöä/työyhteisöä.

Tunnuslukuja systeminen lastensuojelu -hanke

- Koulutuksiin ja seminaariin osallistui noin 660 ihmistä/työyhteisöä, webinaarit mahdollistivat laajan osallistujamäärän.
- Alueellisen tukirakenteen verkostotapaamisia järjestettiin 19. Niihin osallistui yhteensä 170 ihmistä.

Alueellinen tukirakenne varmistaa mallin yhtenäistä toteuttamista ja kehittämistä

Tukirakenne koostuu eri kuntien ammattilaisten säännöllisistä tapaamisista. Näissä käsitellyjä asioita olivat mm.

- Ohjausryhmä: yhteinen ymmärrystä siitä, miten systemistä toimintamallia tulisi edistää kunnissa ja otettiin kantaa valtakunnallisiin asioihin.
- Systemisissä tiimeissä toimivien koordinaattoreiden tapaamiset: yhteinen esitys työn eri osa-alueiden toteutumisesta Helsingin ja Espoon tiimeissä (koordinaattorin rooli systemisessä viikkokokouksessa, koordinaattorin rooli asiakastyössä ja koordinaattorin muut tehtävät).
- Perheterapeutit: systemisen viikkokokouksen rakenne, perheterapeuttien asiakas- ja konsultointitapaamiset asiakkaiden kanssa ja perheterapeutin rooli systemisessä tiimissä.
- Kouluttajat: kokemukset muun muassa koulutuksen toteuttamistapojen toimivuudesta.

Lastensuojelun asiantuntijuutta tukeva urapolkumalli

Osana systemisen lastensuojelun valtakunnallista kehittämistä julkaistiin THL:n työpaperina lastensuojelun asiantuntijuutta tukeva urapolkumalli, jonka kehittämisessä Socca oli mukana.

Jatko osana Etelä-Suomen Tulevaisuuden lastensuojelu -hanketta

Systemisen toimintamallin kehittäminen jatkuu vuosina 2021-2022 valtionrahoitteisessa Tulevaisuuden lastensuojelu -hankkeessa. Kehittäminen koskee Etelä-Suomen YTA-alueita (Uusimaa, Etelä-Karjala, Kymenlaakso ja Päijät-Häme). Näin päästään hyödyntämään ja levittämään Uudellamaalla aloitettuja toimintamalleja koko Etelä-Suomen alueella.

Osaamiskeskus- ja tukikeskus (OT)

Lasten, nuorten ja perheiden osaamis- ja tukikeskus (OT)

Osana Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmaa käynnistetty osaamis- ja tukikeskus (OT) suunnittelu ja pilotit jatkuivat vuonna 2020. Osaamis- ja tukikeskus muodostaa vahvan tukiverkon lapsille, nuorille ja perheille erityisen vaativissa tilanteissa yhdessä perus- ja erityistason palvelujen kanssa. Niihin kootaan osaamista, jota tarvitaan harvoin tai joka edellyttää vaativaa erikoistumista ja erityisosaamista sekä suurta väestöpohjaa ja palvelujen määrää. [Lue lisää OT-keskuksista \(thl.fi\)](http://thl.fi)

Etelä-Suomen OT-toiminnan suunnittelun tulokset

Vuonna 2020 jatkettiin Etelä-Suomen lasten, nuorten ja perheiden osaamis- ja tukikeskuksen (OT) jatkovalmistelua. Valmistelun tuloksista kertovassa raportissa esitellään Etelä-Suomen OT-keskuksen ydinyksikön perustamissuunnitelma, OT-pilottien eteneminen ja tulokset sekä verkostojen mukaan ottaminen yhteiseen työhön. Tutustu raporttiin: Etelä-Suomen lasten, nuorten ja perheiden osaamis- ja tukikeskuksen (OT) jatkovalmistelu 2019-2020

Uudenmaan SOTE-uudistuksen yhteistyötapaamisessa maaliskuussa 2020 päätettiin, ettei Etelä-Suomen OT-keskuskehittämiseen haeta valtionavustusta Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelmasta tai rakenneuudistusrahoituksesta, vaikka hankehakemusta oli jo pitkälle valmisteltu. OT-suunnittelun jatkorahoitusta suunniteltiin haettavaksi tulevista valtionavustuksista (esimerkiksi lastensuojelun kehittämisohjelma), mutta Etelä-Suomen kunnat eivät tässä hankehaussa asettaneet OT-valmistelua etusijalle. Lastensuojelun kehittämishanke vuosille 2020-2022 antaa kuitenkin mahdollisuuden osallistua valtakunnalliseen OT-valmisteluun ja välittää tietoa myös Etelä-Suomen verkostolle.

OT-tutkimuskoordinaattori toimi valmistelijana Etelä-Suomen OT:n ydinryhmässä ja

laajassa OT-ryhmässä yhdessä yhteistyössä asiantuntijasihteeri Tiina Turkian kanssa.

Lastensuojelun VIP- nuorten tutkimusperustainen palvelupolun mallinnus valmistui

Lastensuojelun VIP-nuoren tutkimusperusteisen palvelupolun mallintamisessa pyrittiin varmistamaan, että erityistä tukea tarvitsevat nuoret tulevat lastensuojelun jälkihuollossa kohdatuiksi, saavat joustavaa ja oikea-aikaista tukea. Mallinnustyön ytimessä ovat asiakkaiden kohtaamiseen ja laadukkaaseen työskentelyyn sekä eri ammattiryhmien väliseen yhteistyöhön liittyvät yhteiset ratkaisut, joiden avulla nuorten hyvinvointi vahvistuu. Lisäksi selkiytettiin sitä, miten nuoren toimijuutta ja osallisuutta vahvistetaan. Näin sosiaali-, terveydenhuollon ja sivistystoimen toimijat voivat yhdessä rakentaa nuorelle turvallisen, jatkumollisen polun kohti itsenäisyyttä.

VIP-nuorten kohdalla oman vanhemmuuden tukeminen nousi keskeiseksi teemaksi. Mallinnuksessa lähtökohtana on systeeminen työote, traumainformoitu ja lapsuuden aikaisia haitallisia kokemuksia (ACES) koskeva tutkimustieto. Mallinnuksessa on huomioitu maahanmuuttajataustaisten ja kehitysvammaisten nuorten erityiskysymykset.

Mallinnus on yksi Etelä-Suomen OT-piloteista. Tuloksia esittelevä webinaari lokakuussa tavoitti peräti 470 osallistujaa.

Valtakunnallinen mallinnus taistelualueilta palaavien lasten ja heidän läheistensä pitkäaikaisten tukitoimien järjestämiseksi

Mallinnuksessa kuvataan sitä, kuinka Suomessa voidaan pitkäjänteisesti ja moniammatillisesti tukea taistelualueelta palaavia lapsia ja varmistaa heidän paluunsa tavalliseen, toimivaan arkeen. Tavoitteena on lasten kuntoutuminen, koulutus ja radikalisoitumisen ehkäisy. Palaamisen jälkeisiin välittömiin tuen tarpeisiin vastaamisen jälkeen seuraa pitempiaikainen tukiprosessi, jossa huomioidaan myös lasten vanhempien ja sukulaisten tuen tarpeet. Olennaiseksi nostetaan yhteiseen tavoitteeseen perustuva halu tehdä yhteistyötä paikallisten, alueellisten ja kansallisten viranomaisten välillä sekä viranomaisten ja järjestöjen välillä. Mallinnuksessa painotetaan paikallistason käytännöistä sopimista.

Mallinnus tehtiin STM:n toimeksiantona Soccan ja Helsingin kaupungin yhteistyönä osana OT-toiminnan pilotointia.

Sosiaalinen kuntoutus

Vuonna 2020 käynnistettiin yhdessä pääkaupunkiseudun kuntien ammattilaisten kanssa sosiaalisen kuntoutuksen verkosto. Verkostokehittämisen lisäksi edistettiin vieraskielisten asiakkaiden osallisuutta lisäävän Elämän värit -menetelmän käyttöönottoa Helsingissä ja Espoossa. Soccan erikoissuunnittelija on myös ollut mukana tukemassa kuntien Tulevaisuuden sote-keskus -valmistelua.

- Pääkaupunkiseudun sosiaalisen kuntoutuksen verkosto
- Elämän värit -ryhmämalli

Sosiaalisen kuntoutuksen verkostossa tapahtunutta vuonna 2020

- Järjestettiin 13 työpajaa, joissa yhteensä noin 104 osallistujaa. Työpajoista 10 oli etätyöpajoja.
- Mukana kouluttamassa osallistavia menetelmiä ja sosiaalista kuntoutusta seitsemässä webinaarissa tai seminaarissa, yhteensä noin 260 osallistujaa.
- Julkaistiin kaksi käytännön opasta työntekijöille sekä raportti sosiaalisen kuntoutuksen etätyöskentelystä pääkaupunkiseudulla.

Pääkaupunkiseudun sosiaalisen kuntoutuksen verkosto

Vuonna 2020 käynnistettiin pääkaupunkiseudun sosiaalisen kuntoutuksen verkosto. Verkostoon kuuluu Helsingin, Espoon ja Vantaan sosiaalisen kuntoutuksen ammattilaisia aikuissosiaalityöstä. Verkostossa on järjestetty tapaamisia sekä esimiehille että työntekijöille. Mukana on ollut myös kokemusasiantuntijoita.

Verkostossa on käsitelty seuraavia teemoja: sosiaalinen kuntoutus etäpalveluna, sosiaalisen kuntoutuksen vaikuttavuus ja sosiaalisen kuntoutuksen yksilötyöskentely.

Opas kunnille sosiaalisesta kuntoutuksesta etäpalveluna

Koronan aiheuttaman poikkeustilan takia työstettiin opas, johon koottiin vinkkejä kuntien uudenlaisen palvelutoiminnan kehittämiseksi. Opas sisältää ajankohtaista tutkimusta sekä viimeaikaista kehittämistyötä digitaalisesta sosiaalityöstä ja etäpalveluista. Opas tarjoaa työntekijälle konkreettisia ideoita sisällöistä, etäpalvelun mahdollisuuksista ja reunaehdoista.

Raportti työntekijöiden etänä tehtävän sosiaalisen kuntoutuksen työskentelytavoista aikuissosiaalityössä

Kehittämistyön tueksi kerättiin ammattilaisilta kyselyllä tietoa muuttuneista työkäytännöistä ja kokeiluista kevään koronaepidemian aikana. Lisäksi järjestettiin vertaistapaamisia, joissa jaettiin hyviä käytäntöjä ja kokemuksia uudenaikaisessa työtilanteessa.

Koulutuksia ja tutkimuksen valmistelua

Verkostossa tehtiin myös vaikuttamistyötä ja koulutettiin etänä tehtävästä sosiaalisesta kuntoutuksesta. Socca oli mukana hakemassa tutkimuslupaa verkostossa tuotetuille aineistoille. Jatkossa kirjoitetaan yhteistyössä VTT Camilla Granholmin kanssa tieteellinen artikkeli, jossa tarkastellaan kevään 2020 poikkeustilan aikana etänä tehtyä sosiaalista kuntoutusta.

Elämän värit -ryhmämalli

Elämän värit -ryhmämalli maahan muuttaneiden perheiden kanssa tehtävään työhön

Elämän värit -ryhmämalli on voimavaralähtöinen lähestymistapa maahan muuttaneiden vanhempien tukemiseen, integroitumisen edistämiseen sekä suomen kielen oppimiseen. Elämän värit -ryhmässä hyödynnetään sosiaalialan osaamiskeskusten PRO SOS -hankkeessa Espoon aikuissosiaalityössä kehitettyä Elämän värit -peiliä. Tutkimusperustainen Elämän värit -ryhmämalli kehitettiin Espoossa osana pääkaupunkiseudun Lapsen paras - yhdessä enemmän (Lape) jatkohanketta vuonna 2019.

Elämän värit-ryhmämallista ohjaajan opas

Elämän värit -ryhmämallia pelattiin koronaturvallisesti maskien ja suojakäsineiden kanssa.

Lapen jatkohankkeessa kerättyjen ryhmäpilottien arviointien sekä tutkimus- ja teorian pohjalta tehtiin Elämän värit -toimintamallista ohjaajan opas. Kuka tahansa voi perehtyä ohjaajan oppaan avulla Elämän värit -toimintamalliin ja ottaa sen käyttöön omassa organisaatiossaan. Toimintamallia voi käyttää kunnissa ja järjestöissä.

Oppaassa esitellään teoreettinen ja menetelmällinen viitekehys, joka pohjautuu voimavarojen lähtöisyyteen, pelillisyyteen sekä positiivisen psykologiaan ja positiiviseen kasvatukseen. Lisäksi oppaasta saa konkreettisia ohjeita teemakertojen toteutukseen sekä vinkkejä ohjaajana toimimiseen. Ohjaajan opasta voi käyttää sovelletusti myös yksilötyöskentelyssä. Opas julkaistaan vuonna 2021.

Elämän värit -toimintamalli tullaan viemään myös Innokylään. Se tulee myös osaksi osaksi THL:n ja Soccan yhteistä pelillisyyden hyödyntäminen sosiaalityössä -osallisuuden edistämisen kokonaisuutta (THL.fi).

Elämän värit -ryhmämallia levitettiin pääkaupunkiseudulla

Vuonna 2020 toimintamallia koulutettiin Helsingissä ja Espoossa. Koulutuksessa perehdyttiin teoreettiseen viitekehukseen, teemakertoihin ja ohjaajana toimimiseen sekä kehitettiin Elämän värit -peliä ja muita työkaluja.

Työpajoissa jaettiin kokemuksia ja keskusteltiin vieraskielisten asiakkaiden ja perheiden kanssa tehtävästä työstä. Työpajoissa yhteiskehittiin materiaaleja eteenpäin ja toimintamallin työkaluja testattiin asiakastyössä.

Helsingissä työpajoihin osallistui 12 ammattilaista maahanmuuttopalveluista, aikuissosiaalityöstä, yhdyskuntatyöstä ja lapsi- ja perhepalveluista. Viisi osallistujaa voi jatkossa kouluttaa muita Elämän värit -ryhmämallin käyttöön.

Espoossa työpajoihin osallistui kahdeksan ammattilaista aikuissosiaalityöstä ja sosiaalisesta kuntoutuksesta. Työpajoissa painotettiin Elämän värit -pelin käyttämistä yksilötyössä sekä ideoitiin yhdessä sitä, miten peliä voisi soveltaa etäkäytössä.

GeroMetro ikäihmisten palvelut

GeroMetron tavoitteet saavutettiin hyvin haasteista huolimatta

Vuonna 2014 perustettu Pääkaupunkiseudun ikäihmisten palveluiden kehittämisverkosto GeroMetro on Helsingin, Espoon, Vantaan, Kauniaisten, Keravan ja Kirkkonummen yhteinen ikäihmisten palveluiden kehittämisrakenne. GeroMetro on lunastanut paikkansa yhteisenä kehittämistapana, jonka vahvuutena on jakamiseen, luottamukseen ja sitoutumiseen perustuva verkostotyö.

Vuosi 2020 oli vaikea koronapandemian vuoksi ja haastoi myös GeroMetron toimintaa monella tavalla. Maaliskuussa GeroMetrossa otettiin nopeasti haltuun uudet työvälineet ja toiminta jatkui keskeytyksettä digitaalisten välineiden avulla. Digiloikka vaati kaikilta joustavuutta ja nopeaa reagointia, mutta verkoston vahvuus tuli taas todistettua: yhdessä onnistuimme viemään kauden hienosti päätöksen ja käynnistämään uuden kauden kokonaan etänä!

Kauden päättäminen ja tulosten kokoaminen

Kesän kynnyksellä tehtiin loppuhaastattelut kaikille kehittäjäryhmille, joissa arvioitiin kehittämisen tuloksia ja kuljettua kehittämismatkaa. Loppuhaastatteluiden tunnelma oli hyvä: kehittämiseen ja verkoston toimintaan oltiin tyytyväisiä, vaikka toki koronan tuomat haasteet nousivat esille. Pääkaupunkiseudun yhteistyön ja jakamisen foorumit nähtiin erittäin tärkeänä ja niissä haluttiin olla jatkossakin mukana.

Myös ohjausryhmässä nähtiin, että GeroMetro vastaa todella hyvin sille asetettuihin odotuksiin. Kauden tuloksiin oltiin myös erittäin tyytyväisiä. Huomiota haluttiin kiinnittää siihen, että hyvät tulokset saadaan hyvin levitettyä ja juurrutettua.

Kausi huipentui lokakuussa järjestettyyn päätösseminaariin ja sen jälkeen julkaistuun loppuraporttiin. Uutena toimintatapana kehittämistehtävistä tehtiin videoesittelyt.

GeroMetron kauden loppuseminaarin striimauksen tunnelmia

Loppuraportti koottiin ensi kertaa kokonaan verkkoon. Näin saatiin kaikki materiaalit ja tuotokset samaan paikkaan.

Kotona kuntoutumisen polun kokonaisuus valmistui

Suuri työrupeama saatiin päätökseen, kun ikäihmisen kotona kuntoutumisen polun asiakasosuudet julkaistiin kokonaisuudessaan Terveyskylän Kuntoutumistalossa. Kotona kuntoutumisen polku sisältää hyvien toimintatapojen kiteytyksiä selkeiksi ja helposti saatavilla oleviksi ohjeiksi ja vinkeiksi. Polkua on työstetty useissa työpajoissa, työkokouksissa ja kommentoimalla. Sen työstämiseen osallistui lukuisa joukko ikäihmisten palvelujen ammattilaisia, palvelujen käyttäjiä ja opiskelijoita.

Kuntoutumisen käytäntöjen yhtenäistäminen auttaa vahvistamaan ikäihmisten ja heidän omaistensa toimijuutta. Samalla ikäihmisten kanssa työskentelevien ammattilaisten työskentely helpottuu ja työn laatu paranee ja yhdenmukaistuu. Kotona kuntoutumisen polku on hyvin löytänyt paikkansa: sitä on käytetty laajasti asiakastyön tukena sekä perehdytys- ja koulutusmateriaalina ympäri Suomen.

[Tutustu Kotona kuntoutumisen polkuun Terveyskylän Kuntoutumistalossa](#)

Kuntien yhteistyö jatkui uudelle kaksivuotiskaudelle

Vuonna 2020 alkoi GeroMetron neljäs kaksivuotinen kehittämiskausi. Tärkeänä nähtiin, että uusien kehittämisteemojen lisäksi myös edellisen kauden kehittämistyön tuloksia juurrutetaan ja kehitetään edelleen. Näin kehittämisen tulokset saadaan parhaiten käytännön tueksi ja varmistetaan kehittämistyön jatkuvuus.

Kauden 2020-2022 yhteisiksi teemoiksi sovittiin:

- Päivystyksellisten mallien kehittäminen ja juurruttaminen (esim. konsultointipalvelut ja liikkuvat palvelut)
- Saattohoidon ja palliatiivisen hoidon kehittäminen kansallisen suosituksen mukaisesti
- Sosiaaliin tilanteisiin liittyvä kehittäminen (esim. sosiaalinen kuntoutus ja etsivä työ)
- Ennakoinnin näkökulman korostaminen (esim. hoitolinjaukset ja kuntoutus)

Syyskaudella kunnat sopivat teemojen mukaiset kehittämistehtävänsä ja kokosivat kehittäjäryhmät. Kehittämiskaudelle lähti mukaan noin 17 kehittämistehtävää. Kehittäjäryhmien alkuhaastatteluissa keskusteltiin kehittämisen tavoitteista ja konkreettisista askelista sekä ideoitiin pääkaupunkiseudullisen yhteistyön muotoja.

Sosiaalityön vaikuttavuus

Vaikuttavuuden arvioinnin käytäntöjen edistämistä ja arviointitiedon hyödyntämistä

Vuonna 2020 keskityttiin kahden vaikuttavuusmittarin käytön edistämiseen: Aikuisväestön hyvinvointimittari aikuispalveluissa ja [ARVOA-mittari lastensuojelussa](#).

Aikuisväestön hyvinvointimittari on kokonaisvaltainen, asiakaslähtöinen ja helppokäyttöinen työväline, joka mahdollistaa asiakkaan hyvinvoinnin arvioinnin ja muutoksen seuramisen. Mittari havainnollistaa asiakkaan kokonaishyvinvointia yhdeksän eri osa-alueen avulla.

Lastensuojelun ARVOA-mittarin avulla kartoitetaan lapsen ja perheen toimintakyvyn riskitekijöitä ja voimavaroja, ja perhe pystytään ohjaamaan sitä parhaiten tukeviin palveluihin. Mittarin avulla saadaan myös tietoa toimintakyvyn muutoksista ja käytettyjen palveluiden toimivuudesta ja vaikuttavuudesta lastensuojelussa.

Mittareilla tunnistettu erityistä tukea tarvitsevia asiakkaita

Vuoden 2020 aikana molemmista mittareista kertyi aineistoa analysoitavaksi. Vaikuttavuuden arvioinnissa ihmisen hyvinvoinnista tuotetaan luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa, kun verrataan saman henkilön tuloksia aiempiin. Asiakas, työntekijä ja organisaatio hyötyvät mittareiden tuottamasta tiedosta kuitenkin jo ensimmäisen tilannearvion aikana, ennen kuin varsinaista vaikuttavuustietoa on käytössä.

Aikuisen hyvinvointimittarin aineistosta tunnistettiin asiakkaita, joiden hyvinvointi oli selkeästi muita heikompi. Lainsäädännössä puhutaan erityistä tukea tarvitsevista asiakkaista. Tähän asti erityistä tukea tarvitsevia asiakkaita on tunnistettu abstrakteilla piirteillä tai luonnehdinnoilla. Aikuisväestön hyvinvointimittarin analyysissä osoitetaan ensi kertaa Suomessa, kuinka tämä tehdään empiirisiin faktoihin perustuen.

Lastensuojelussa hyvinvoinniltaan heikoimmassa asemassa olevien lasten tunnistaminen on koko lastensuojelun palvelulupauksen ydin. ARVOA-mittarin analyysi osoittaa, että menetelmällä voidaan suurestakin asiakasmäärästä tunnistaa hyvinvoinniltaan heikoimmassa asemassa olevat lapset. Tätä voidaan hyödyntää, kun mietitään niukkojen resursien kohdentamista.

Aikuisväestön hyvinvointimittarin juurruttaminen jatkui Vantaalla ja Espoossa

Mittarin käyttö vahvistui Vantaan aikuissosiaalityössä strategiapainotusten ja Apotin käyttöönoton myötä, ja siitä on kertynyt hyviä kokemuksia asiakastyössä. Vantaalla järjestettiin useita työntekijöiden etäkoulutuksia, joita jatketaan tiimikohtaisina työpajoina. Sähköistä tai lomakepohjaista mittaria on käytetty esimerkiksi sosiaalisen

kuntoutuksen asiakkaiden kanssa. Mittari on auttanut syventämään palvelutarpeen arviointia ja työskentelemään entistä asiakaslähtöisemmin.

Espoossa järjestettiin palvelutarpeen arviointiin, itsearviointimittareihin ja määrämuotoiseen kirjaamiseen keskittyvä työpajasarjan yhteistyössä sosiaalipalvelujen tiedonhallinnasta vastaavan erityissuunnittelijan kanssa. Etätyöpajoihin osallistui ensimmäisessä vaiheessa Espoon maahanmuuttajapalveluiden työntekijöitä. Osallistujat kokivat työpajan sisällöt tärkeiksi ja ammattitaitoa vahvistaviksi ja niitä päätettiin jatkaa aikuispalveluissa vuonna 2021.

Espoossa pääsi uuteen vauhtiin myös Aikuisväestön hyvinvointimittarin sähköisen lomakkeen toteutus. Lomake tulee aikuissosiaalityön verkkosivuille kaikkien kuntalaisten käyttöön asiakkuudesta riippumatta. Tavoitteena on, että sähköistä mittaria ja siihen liittyvää palveluneuvontaa päästäisiin pilotoimaan Espoossa vuoden 2021 alkupuolella.

Aikuisväestön hyvinvointimittarin käyttö muualla

Vuoden 2020 aikana Aikuisväestön hyvinvointimittaria otettiin käyttöön pääkaupunkiseudun ulkopuolella myös Eksoten ja Siun soten alueilla.

Mittaria haluttiin hyödyntää useissa muissa julkisen tai kolmannen sektorin aikuispalveluissa, mm. työllisyys-, päihde- ja mielenterveyspalveluissa sekä Rikosseuraamuslaitoksella. Osa kokeiluista liittyy kehittämishankkeeseen tai opinnäytetyöhön, joiden tuloksia odotamme mielenkiinnolla.

Lisäksi jatkettiin yhteistyötä kahden projektin kanssa, joissa tähdätään vammaisille/kehitysvammaisille asiakkaille suunnatun itsearviointimittarin kehittämiseen ja käyttöönottoon. [Lue lisää esimerkiksi Naapurit - yhteisöllisyyden ja osallisuuden mahdollistajat - hankkeesta](#)

ARVOA-mittari lastensuojelussa

Vuoden 2020 aikana Socca osallistui kahden laajan lastensuojelun hankekokonaisuuden valmisteluun yhteistyössä muiden sosiaalialan osaamiskeskusten, sidosryhmien ja yliopistotutkijoiden kanssa. Lastensuojelun valtion tutkimusrahoitus (VTR) rahoitus varmistui vuoden lopussa. Hankkeet käynnistyvät vuoden 2021/2022 alusta.

Arvioinnin käytäntöjen vahvistaminen liittyy keskeisesti molempiin hankkeisiin. Etelä-Suomen kattavan arviointiin keskittyvässä osahankkeessa pyritään vahvistamaan lapsen ja perheen hyvinvoinnin tarkastelua lastensuojelun palveluissa ARVOA-mittarin avulla ja asiakkaiden osallisuutta vahvistaen.

Kehittämistyö tehdään Vantaan lastensuojelun avohuollon palveluissa. Soccan

vaikuttavuustiimi tukee osahankkeen toteuttamista.

Kehittämishankkeen rinnalla toteutetaan valtakunnallisen VTR-tutkimushanke Lastensuojelu lapsen etuna? Lapsen hyvinvoinnin arviointi lastensuojelussa ja sen rajapinnoilla.

Pääkaupunkiseudun osatutkimuksessa tarkastellaan, kuinka ARVOA-mittarin avulla kerätty tieto vaikuttaa tiedonmuodostukseen lastensuojelun palveluprosesseissa. Vuosina 2020-2022 tehtävää tutkimusta johtaa Tampereen yliopiston sosiaalityön professori Tarja Pösö.

Soccan tutkija Petteri Paasio on vuoden aikana esitellyt ARVOA-mittarin käyttöä lastensuojelun tiimeille mittaria hallinnoivan FCG:n rinnalla. Helsingissä konsultoimme lastensuojelun sijaishuollon tiimiä hankkeessa, jossa pyrittiin edistämään ARVOA-mittarin ja muiden arviointivälineiden käyttöä.

Sosiaalihuollon kirjaaminen

Kansa-koulu III: Sosiaalialan kirjaamisosaamisen vahvistaminen digitaalisesti

Valtakunnallisessa Kansa-koulu III-hankkeessa aloitettiin aiempien sosiaalihuollon määramuotoiseen kirjaamiseen valmentaneiden Kansa-koulu-hankkeiden kirjaamisvalmennuksen muuttaminen digitaalisiksi. Kansa-koulu III-hanke on jatkoa aiemmille valtakunnallisen sosiaalialan osaamiskeskusverkoston Kansa-koulu hankkeille. STM:n rahoittaa hanketta vuosina 2020–2021. Hallinnoijana toimii Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus VASSO.

Tavoitteena lisätä sosiaalihuollon kirjaamisosaamista Suomessa

Päätavoite on edelleen lisätä sosiaalihuollon kirjaamisosaamista eri puolilla Suomea ja vahvistaa edellytyksiä asiakastiedon yhdenmukaiseen kirjaamiseen ja käsittelyyn. Kirjaamisvalmennusta tarjotaan julkisille ja yksityisille organisaatioille, joissa käsitellään sosiaalihuollon asiakastietoja.

Uutta on kirjaamisvalmennuksen toteuttaminen nyt kokonaan digitaalisella oppimisolustalla aiempien luentosalikoulutusten sijasta. Myös aiempi kirjaamisvalmentaja-nimitys on vaihtunut kirjaamisasiantuntijaksi kuvaamaan paremmin valmennuksen suorittaneiden moninaisia rooleja omissa organisaatioissaan.

[Tutustu valtakunnalliseen Kansa-koulu III-hankkeeseen \(Vasso.fi\)](https://vasso.fi)

Sisältöjen muokkausta digitaaliselle verkkoalustalle

Digitaalisen kirjaamisvalmennuksen sisältöjä on laadittu osaamiskeskusten yhteistyönä. Sisällöt pohjautuvat edellisten hankkeiden materiaaleihin, joita on päivitetty ajantasaisiksi ja muokattu verkkoympäristöön sopivaksi.

Suljetuissa valmennusryhmissä on mukana ammattilaisia ympäri Suomen, eri palvelutehtävistä ja erilaisilla osaamistaustoilla. Odotamme siis kiinnostavaa keskustelua ja paljon uusia näkökulmia hyvään kirjaamiseen.

Kaikille avoimia materiaaleja kirjaamisfoorumi-sivustolla

Kirjaamisfoorumi on Kansa-koulu III-hankkeen kehittämä ja ylläpitämä verkkosivu sosiaalihuollon kirjaamisesta. Sivulla kerrotaan tarkemmin sosiaalihuollon kirjaamisasiantuntijoiden valmennuksesta ja tarjotaan kaikille avoimia kirjaamismateriaaleja.

Materiaalipankki tarjoaa välineitä, joiden avulla kirjaamisvalmennukseen osallistujat voivat valmennuksen jälkeen toimia omissa organisaatioissaan kirjaamisen asiantuntijoina.

Asiantuntemusta voi hyödyntää esimerkiksi arkipäivän kirjaamisongelmissa tai Sosiaali-
huollon asiakastiedon arkiston käyttöönotossa.

[Tutustu Kirjaamisfoorumiin \(kirjaamisfoorumi.fi\)](https://kirjaamisfoorumi.fi)

Positiivista palautetta pilottivalmennuksista

Valmennusten digitaalista oppimisympäristöä testattiin lokakuussa 2020 käynnistyneissä
kuukauden pituisissa pilottivalmennuksissa. Pilottivalmennusryhmiä oli sekä uusille kir-
jaamisasiantuntijoille että aiemmin valmennuksiin osallistuneille.

Osallistujat antoivat valmennukselle arvosanaksi keskimäärin 4.3/5. Palautetta saatiin
myös Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitokselta ja Kelasta ja valmennuksen kehittämistä jat-
kettiin näiden pohjalta.

Valmennus oli tarpeellinen ja tiivis tietopaketti. Pidin siitä, että sain tehdä tehtäviä, lues-
kella ja kuunnella viisaita luentoja omassa tahdissa ja jaksamisen mukaan. Sain enemmän
irti kuin aiemmista kirjaamiskoulutuksista.

- palaute pilottivalmennuksista

Aluekoordinaattorina osaamiskeskusverkostossa, pääkaupunkiseudulla ja Uudella-
maalla

Kansa-koulu III-hankkeen aluekoordinaattoreiden pääasiallinen työnkuva on valtakunnal-
lisen valmennuksen suunnittelu ja toteutus. Tämä sisälsi myös mm. pilottivalmennuksen
fasilitointia ja hankkeessa tehtävien opinnäytetöiden ohjauskeskusteluja.

Pääkaupunkiseudun aluekoordinaattori kartoitti yhdessä kuntien kirjaamisyhteyshenki-
löiden kanssa alueen kirjaamisasiantuntijoiden tarvetta. Julkisten organisaatioiden val-
mennuksen koordinoitiin perustettiin Soccan ja Länsi- ja Keski-Uudenmaan sosiaalialan
osaamiskeskuksen Sosiaalitaidon yhteinen koordinaatioryhmä, joka aloitti tammikuussa
2021.

Kansa-koulu III-hankkeessa vuonna 2020

- Muokattiin ja päivitettiin aiempi luentosalikoulutusten kirjaamisvalmennusmateriaali verkkokoulutukseksi
- Valtakunnallisessa pilottivalmennuksessa valmennettiin 76 uutta kirjaamisasiantuntijaa ja 58 kertaavaa kirjaamisasiantuntijaa
- Järjestettiin kaksi Pääkaupunkiseudun kirjaamisasiantuntijoiden tapaamista, joihin osallistui 47 kirjaamisasiantuntijaa julkisista ja yksityisistä organisaatioista

Pääkaupunkiseudun Praksis

Pääkaupunkiseudun Praksis osana Soccan Heikki Waris -instituuttia on Soccan, Helsingin yliopiston, pääkaupunkiseudun kuntien ja HUS sosiaalityön yhteistä sosiaalialan asiakastyön käytäntöjen kehittämistä käytännönopetuksen ja käytäntötutkimuksen avulla. Praksis tarjoaa yhteistyön ja yhdessä oppimisen foorumin kunnille, yliopistolle ja kolmannelle sektorille. Ytimenä on sosiaalityön käytännönopetuksen, tutkimuksen ja kehittämisen liittäminen käytännön sosiaalityöhön.

Metropolialueen köyhyys ja sosiaaliala -teemakausi jatkui

Pääkaupunkiseudun Praksiksessa aloitettiin vuonna 2019 kolmivuotinen teemakausi "Metropolialueen köyhyys ja sosiaaliala". Teemakaudella köyhyyttä tarkastellaan taloudellisena, sosiaalisena, henkisenä ja rakenteellisena tilana sekä osallisuuden puutteena. Tavoitteena on lisätä tietoisuutta metropolialueen köyhyyden tuottamista haasteista ja tukea köyhyystietoisien sosiaalityön tekemistä.

Teemakausi konkretisoituu muun muassa oppimisverkostotoiminnassa ja opiskelijoiden käytäntötutkimuksissa. Kevään kaksi oppimisverkostoa jouduttiin kuitenkin pandemian takia peruuttamaan. Syyskauden webinaarimuotoinen oppimisverkosto puolestaan keskittyi koronaan otsikolla Heikoimmassa asemassa olevat korona-aikana. Tilaisuudessa kuultiin tutkijoiden, käytännön asiantuntijoiden ja kokemusasiantuntijoiden ajatuksia esimerkiksi rajoitustoimien vaikutuksista sosiaalipalveluihin, etänä tehtävästä sosiaalisesta kuntoutuksesta ja etsivästä lähityöstä.

Käytännönopetus väylä uusien työntekijöiden rekrytointiin

Tärkeä osa Praksis-toimintaa on sosiaalityön yliopisto-opiskelijoiden käytännönopetuksen järjestäminen yhteistyössä kuntien kanssa. Käytännönopetus on kunnille tärkeä väylä rekrytoida uusia työntekijöitä, ja opiskelijoiden pienimuotoiset käytäntötutkimukset tuovat merkittävää uutta tietoa työyhteisöjen tarpeisiin ja asiakastyön kehittämiseen. Käytännönopetusta tarjotaan yhteensä 20 opintopisteen verran.

Suomenkielisiä käytäntötutkimuksia valmistui kaikkiaan 33. Aiheet kattoivat laajasti eri sosiaalityön työaloja ja sosiaalityössä kohdattavia ilmiöitä. Tutustu käytäntötutkimusraportteihin ja tuloksia esitteleviin postereihin

Yhteistyössä lääketieteellisen tiedekunnan kanssa järjestetyllä moninäkökulmaisen sote-yhteistyön opintojaksolla tutustutaan jo opiskeluaikana monitoimijaiseen työotteeseen ja valmistaudutaan työelämän moniammatilliseen verkostotyöhön. Käsiteltäviä teemoja olivat osallisuus, dialogisuus, verkostokokouksen hyvät käytännöt ja yhdessä toimimisen juridiset lähtökohdat. Kurssimateriaali sisälsi videoita, kirjallisuutta, lainsäädäntöä ja tehtäviä, jotka suoritettiin joko verkkopohjaisissa pienryhmissä keskustellen ja itsenäisesti

tehtyinä kirjallisina töinä.

Käytännön opetuksen opetussuunnitelman muutoksien vuoksi käytännönopettajakoulutusta ei järjestetty vuonna 2020. Jo perinteeksi muodostunut käytännönopettajina toimineille järjestetty alumnilaisuus jouduttiin myös perumaan.

Kuntien ja HUSin kehittämistoiminta

Espoo & Kauniainen

Erytislaatuinen vuosi näkyi sosiaalityössä myös Espoossa. Tutkivan sosiaalityön verkosto järjestettiin ensimmäistä kertaa keväällä virtuaalisesti, ja sen suosio ylitti odotukset. Vuoden 2020 lukuisten käytäntötutkimusten esittely tullaan toteuttamaan etätapaamisena.

Espoon valtuustossa hyväksytty toimenpideohjelma lapsiperheköyhyyden vähentämiseksi jatkui vuonna 2020. Teema liittyy monella tapaa Praksiksen teemakauteen ”Metropolialueen köyhyys ja sosiaaliala”. Espoo markkinoi Praksiksen oppimisverkostoja, ja työntekijöitä osallistui niihin.

Helsinki

Helsingissä käytännönopiskelijoita ja käytäntötutkimuksen tekijöitä oli useissa työyhteisöissä. Praksis-toimintaa kehitettiin muun muassa ottamalla käyttöön opiskelijaohjauksen laatuksely CLES. Praksis-oppimisverkostoihin osallistui Helsingin ammattilaisia niin puhujina kuin osallistujina. Sosiaalialan osaamisen kehittämisen verkosto järjesti vuonna 2020 käytäntötutkimustorin, käytäntö- ja teoriaryhmän ohjaajakoulutuksen ja Cafe Soske -oppimisverkostotilaisuuden.

Helsingissä jatkettiin sosiaalista raportointia osana rakenteellista sosiaalityötä. Sosiaali- ja terveystoimialan ammattilaiset kirjoittivat Sosiaalisia ilmiöitä -blogiin muun muassa korona-ajan vaikutuksista. Blogi toimikin nopeana tiedonvälityksen kanavana aivan uudellisessa tilanteessa. Pandemian aikana oli tärkeää turvata peruspalvelujen toimivuus, joten kehittäminen jäi suunniteltua vähemmälle. Myös Apotti-järjestelmän käyttöönotto siirtyi keväälle 2021.

HUS

Vuoden 2020 aikana HUSin sosiaalityö jatkoi aktiivista Praksis-toimintaa. Sosiaalityön opiskelijoille tarjottiin käytäntöjaksoja, käytäntötutkimusten sekä pro gradu -töiden aiheita ja ohjattiin pienryhmiä. Samoin osallistuttiin oppimisverkoston ja Monitoimijainen yhteistyö sosiaali- ja terveydenhuollossa -kurssin suunnitteluun. Yhdessä HUSin sosiaalityön tutkimus- ja kehittämisryhmän kanssa esiteltiin sosiaalityön opiskelijoille terveyssofiaalityötä ja HUSia käytäntötutkimusten ja käytäntöjaksosten toteuttamispaikkana.

Vantaa

Vantaalla jatkoi toimintaansa Praksis-koordinaatioryhmä, johon kuului edustajia perhepalveluiden kaikista yksiköistä sekä kasvatuksen ja oppimisen toimialan kuraattoreista. Tavoitteena on edelleen vahvistaa Vantaan Praksis-toiminnan rakennetta ja systematisoida toimintaa.

Korona hankaloitti toimintaa Vantaallakin. Moninäkökulmainen yhteistyö sosiaali- ja terveydenhuollossa -opintojaksolla oli tarkoitus käsitellä Vantaalla käytössä olevia monitoimijaisia yhteistyömenetelmiä, mutta tästä jouduttiin luopumaan. Samoin peruuntui tutkimusten esittelyiltapäivä, jossa oli tarkoitus välittää tietoa Vantaalle tehdyistä opin- näytetöistä ja käynnissä olevista kehittämishankkeita. Sosiaalityön opiskelijoille tarjottiin kahdeksan käytäntötutkimusaihetta ja useita käytännönopetuspaikkoja.

Praksiksen tunnuslukuja 2020

Opintojaksot

- Sosiaalityön asiakastyön taidot: 27 opiskelijaa
- Käytäntötutkimus I ja II: 33 suomenkielistä käytäntötutkimusta
- Moninäkökulmainen yhteistyö sosiaali- ja terveydenhuollossa: 21 opiskelijaa

Oppimisverkostot

- Yksi webinaari: noin 250 osallistujaa

Heikki Waris -instituutti

Heikki Waris -instituutti on tutkimus- ja kehittämisverkosto, jonka ytimenä on Pääkaupunkiseudun Praksis-toiminta sekä tiivis yhteistyö Soccan, Helsingin yliopiston, pääkaupunkiseudun kuntien, HUSin, ammattikorkeakoulujen ja järjestöjen kesken. Yhteistyötä tehdään sosiaalityön kehittämisverkostoissa ja tutkimushankkeissa.

Professoreiden vahdinvaihto

Sosiaalityön käytäntötutkimuksen pitkäaikainen professori Mirja Satka jäi eläkkeelle elokuussa. Hän toimi uransa aikana tinkimättömänä sosiaalityön käytäntötutkimuksen kehittäjänä ja puolestapuhujana, edisti sosiaalityön koulutusta ja kirjoitti yli 100 tieteellistä julkaisua. Mirja oli myös mukana perustamassa Sosiaalityön tutkimuksen seuraa ja oli yksi eurooppalaisen sosiaalityön tutkimusjärjestön ESWRA:n perustajajäsenistä ja mukana lukuisissa kansainvälisissä tutkimuksissa. Kiitämme lämmöllä Mirjaa pitkästä ja ansiokkaasta urasta ja toivotamme hänelle mukavia eläkepäiviä.

Sosiaalityön käytäntötutkimuksen uudeksi apulaisprofessoriksi valittiin VTT Maija Jäppinen. Hän on aiemmin työskennellyt yliopistonlehtorina Heikki Waris -instituutissa ja tutkinut muun muassa väkivaltatyötä ja lastensuojelua Suomessa ja Venäjällä sekä siirtolaisuuteen, moninaisuuteen ja ihmisoikeuksiin liittyviä teemoja.

Uusia väitöskirjoja

Heikki Waris -instituutin tutkimuksia -julkaisusarjassa julkaistiin peräti kaksi uutta väitöskirjaa.

Susanna Hoikkalan väitös käsitteli lastensuojelulaitoksen rajoittamis- ja kurinpitokäytäntöjä vuosina 1950-2000. Tutkimuksessa selviää, että rajoittamis- ja kurinpitokäytännöt sekä lasten ja työntekijöiden sukupolvisuhteet ovat muokkaantuneet uudelleen laitostoinnin ammatillistumisen, demokratisoitumisen ja oikeudellistumisen myötä. Lastensuojelulaitoksen työntekijöiltä on edellytetty taitoa sovittaa yhteen arkiset tilanteet ja käytäntöjä organisoiva muodollinen sääntely. [Tutustu väitöskirjaan \(helda.fi\)](#)

Tiina Lehto-Lundenin väitös puolestaan käsitteli Lasten kokemuksia tukiperheessä. Tulokset kertovat, että vaikka lapset toivatkin esiin myös negatiivisia kokemuksia, tukiperhe toiminta saattoi tarjota lapsen elämään rakentavia toimintamalleja ja luoda positiivisia muistikuvia ja tunne-elämyksiä, jotka tukevat lasta aikuiselämään asti. [Tutustu väitöskirjaan \(helda.fi\)](#)

Kansainvälinen käytäntötutkimuksen konferenssi ja Handbook of Practice Research

Australian Melbournessa suunnitteilla ollut Käytäntötutkimuksen kansainvälinen konferenssi toukokuussa 2020 päätettiin siirtää vuodelta eteenpäin koronapandemian vuoksi. Konferenssin ohjelmassa oli keynote-puheenvuorot Soccan kehittämispäällikkö Laura Ylirukalta, käytäntötutkimuksen professori Mirja Satkalta ja hyväksytyt symposio.

Pitkään kansainvälisessä yhteistyössä valmisteltu The Routledge Handbook of Social Work Practice Research julkaistiin keväällä. Handbook sisältää viisi Heikki Waris -instituutin ja sen verkostokumppanien kirjoittamaa artikkelia. [Tutustu julkaisuun \(routledge.com\)](https://www.routledge.com)

Heikki Waris -instituutin tehtävät

Tutkimushankkeissa kehitetään käytäntötutkimuksen menetelmiä, käsitteitä ja metodologiaa sekä vahvistetaan sosiaalityön käytäntöjen tietoperustaa. Lisäksi ohjataan, innostetaan ja tuetaan opiskelijoita, ammattilaisia ja työyhteisöjä kehittämään ammattikäytäntöjä ja tuottamaan tutkittua tietoa. Kaikkea tätä tehdään yhteistyössä palvelujen käyttäjien ja -tuottajien sekä eri alojen asiantuntijoiden kanssa kotimaassa ja kansainvälisissä verkostoissa.

Heikki Waris -instituutin sosiaalityön käytäntötutkimukset vuonna 2020

Terveyssosiaalityö näkyväksi

Terveyssosiaalityön kansainvälisessä tutkimushankkeessa on profiloitu terveyssosiaalityötä yhteistyössä Melbournen yliopiston, HUSin, TAYSin sekä Helsingin ja Tampereen kaupungin terveyssosiaalityöntekijöiden kanssa. Tutkimus tekee näkyväksi terveyssosiaalityön roolia osana vaikuttavaa terveydenhuoltoa ja sosiaalihoitoa ja tutkimuksessa tehdään myös kansainvälistä vertailua.

Vuonna 2020 valmisteltiin tutkimuksen jatkolle hankehakemusta valtion tutkimusrahoituksen kautta (VTR). Kansainvälisessä konsortiohakemuksessa oli mukana Vaikuttavuuden talo, Melbournen yliopisto, Heikki Waris -instituutti ja Tampereen yliopisto. Hankehakemuksen valmistelua jatketaan vuonna 2021. Tämän lisäksi jatkettiin tutkimuksen tulosten raportointia julkaisemalla englanninkielinen tutkimusraportti sekä HUSin sisätautien ja HUS psykiatrian osatutkimus.

Tutkimusjohtajana toimii kehittämispäällikkö Laura Yliruka Soccasta, akateemisena johtajana professori (emerita) Mirja Satka Helsingin yliopistosta sekä tutkijana ja tutkimuskoordinaattorina erikoissuunnittelija Jenika Heinonen Soccasta.

Systemisen lastensuojelun toimintamallin arviointitutkimus

Monet suomalaiset kunnat pilotoivat systeemistä lastensuojelun toimintamallia vuosina 2017–2018 osana Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmaa (LAPE). Tutkimuksessa tohtorikoulutettava Nanne Isokuortti (Helsingin yliopisto) ja Elina Aaltio (Jyväskylän yliopisto ja THL) arvioivat toimintamallin implementointia ja vaikuttavuutta määrällisen ja laadullisen aineiston avulla. Tutkimus on osa Isokuortin väitöskirjaa. Ohjaajana on toiminut professori (emerita) Mirja Satka.

Lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian yhteistyö – monitoimijainen verkosto palvelujärjestelmän ja nuorten kokemusten tasolla

Tutkimushanke kohdentuu lastensuojelun sijoituksiin sekä nuorisopsykiatriseen hoitoon eli yhteiskunnan nuorille kohdistamiin viimesijaisiin ja korjaaviin palveluihin, ja se toteutetaan Johanna Hedmanin artikkeliväitöskirjana. Tutkimusaineisto muodostuu laadullisesta haastatteluaineistosta sekä HUSin ja THL:n keräämästä lasten ja nuorten REFINEMENT-aineistosta. Ohjaajana on toiminut professori (emerita) Mirja Satka.

Jälkihuollon nuoria koskeva tutkimushanke

Jälkihuollon nuorten tuen tarpeita, asiakkuusprofiileita ja osallisuutta käsittelevä tutkimushanke jatkui kakkosvaiheeseen. Monialaiseen hankkeeseen kuului tutkijoita sosiaalityöstä sekä hoito- ja lääketieteestä Helsingin ja Itä-Suomen yliopistoista sekä Helsingin kaupungista. Sosiaalityön osalta tutkimuksen johtajana toimi tutkija Tarja Juvonen Helsingin yliopistosta.

Monialaisen sote-työn tietokäytännöt

Tutkimuksessa selvitetään sosiaali- ja terveydenhuollon monialaisen työn tietokäytäntöjen muodostumista toimintaympäristössä, jossa aikuisille suunnattuja sosiaali- ja terveyspalveluja on sijoitettu yhteisiin tiloihin. Tutkimusaineisto muodostuu laadullisesta haastattelu- ja havainnointiaineistosta, joka kerätään Helsingin kaupungin terveys- ja hyvinvointikeskuksessa. Tutkimus toteutetaan Kaisa Pasasen artikkeliväitöskirjana, jonka ohjaajana toimii professori (emerita) Mirja Satka.

Peliklinikka

Rahapeliongelmiin erikoistunut Peliklinikka täytti kymmenen vuotta

Peliklinikka on kymmenen vuoden aikana auttanut yli 20000 apua hakenutta pelaajaa tai heidän läheistään. Peliklinikka perustettiin, koska haluttiin koota saman katon alle kuntien ja järjestöjen rahapeliongelmaan liittyviä palveluita sekä niitä tukeva tutkimus- ja kehittämistyö.

Koronatilanteen takia Peliklinikan 10-vuotisen kokemusten ja hoidon kehittämisen saavutukset tuotiin esille ainoastaan viestinnän keinoin. Joulukuussa ilmestynyt Peliklinikan 10-vuotisraportti sisältää läpyleikkauksen Peliklinikan toimintaan.

Raportissa Peliklinikan pitkäaikaiset yhteistyökumppanit arvioivat Peliklinikan merkitystä todeten, että Peliklinikka on madaltanut avun hakemisen kynnyksiä ja lisännyt yhteiskunnallista keskustelua rahapelaamisen haitoista tutkimuksiensa ja kannanottojensa pohjalta. Yhteistyölle on tarjottu konkreettinen foorumi ja kuntien työntekijöille mahdollisuus hankkia erityisosaamista rahapelihaitoista. Tärkeää on ollut myös parantaa ammattilaisten valmiuksia ottaa rahapeliongelma puheeksi.

Ongelmallisesti rahapelejä pelaavien läheisten palvelujen kehittäminen

Vuonna 2020 jatkettiin palvelumuotoilun keinoin aloitettua ongelmallisesti rahapelejä pelaavan läheisen palvelupolun kehittämistä. Yhdessä Puhutaan rahapelaamisesta -verkoston kanssa tehtiin sisältö- ja viestintästrategia ongelmallisesti rahapelejä pelaavien läheisille ja luotiin palvelupolun perussisällöt.

Peliklinikka kampanjoi loppuvuodesta ongelmallisesti rahapelejä pelaavien läheisten puolesta otsikolla "Vaiettu ongelma: Lähes 800000 suomalaista kamppailee läheisensä rahapeliongelman seurausten kanssa". Kampanja sai laajaa medianäkyvyyttä.

Tutkimusperustainen kehittäminen

Peliklinikan tutkimus tuottaa lisätietoa rahapeliongelmien tuesta ja hoidosta ja apua hakevien tilanteista. Tutkimusta tehdään tiiviissä yhteistyössä asiakastyön ja palvelujen kehittäjien kanssa. Tämä mahdollistaa tutkimusperustaisen palvelujen kehittämisen.

Keväällä 2020 tehtiin palautekysely avohoidon asiakkaiden kokemuksista saamistaan palveluista. Tulokset kertovat, että työntekijät koettiin ammattitaitoisiksi, ystävällisiksi ja kiinnostuneiksi asiakkaiden tilanteista. Valtaosalle jäi tunne kokonaisvaltaisesta välittämisestä. Tuloksiin voi tutustua opinnäytetyössä, Kun pelaaminen haittaa. Peliklinikan avohoidon saavutettavuus.

Vuonna 2020 käynnistettiin myös Rahapeliongelma- ja perheen tuki- ja hoitomuotoja kartoittavan systemaattinen kirjallisuuskatsaus. Lisäksi loppuvuodesta tehtiin selvitys Peliklinikan palveluista korona-ajalta. Raportti korona-ajan palveluista valmistui keväällä 2021.

Avohoidon tiimin kehittämisestä vastaava erikoissuunnittelija

Peliklinikan avohoidon tiimiin saatiin kesäkuussa erikoissuunnittelija, jonka tehtävänä on arvioida ja kehittää hoitoa ja tukea Peliklinikan avohoidon tiimissä ja viedä kehitystyötä muualle Suomeen. Kehittämistyön alkuvaiheessa keskityttiin Apotti-asiakastietojärjestelmän käyttöönottoon vuonna 2021. Syksyllä käynnistyi myös Helsingin yliopiston opiskelijoiden sosiaalityön käytäntötutkimus ”Käytäntötutkimus päihdepalvelujen asiakasohjauksesta Peliklinikalle”.

Rahapeliongelman hoito osana yhdyskuntapalvelua kohti valtakunnallista mallia

Yhteistyötä Rikosseuraamuslaitoksen ja Helsingin kaupungin kanssa jatkettiin myös vuonna 2020. Yhteistyön tavoitteena on ollut yhdistää rahapeliongelmiin käsittely osaksi yhdyskuntapalvelua. Konkreettisesti tätä on tehty esimerkiksi lisäämällä yhdyskuntaseuraamustoimistojen työntekijöiden osaamista rahapeliongelmiin tunnistamiseen ja ohjaamalla yhdyskuntapalveluasiakkaita Peliklinikan palveluihin.

Loppuvuodesta Peliklinikan ja Sospedin pelihaitta-asiiantuntijat sekä THL:n tutkijat antoivat asiantuntija-apua Kriminaalihuollon tukisäätiölle (KRITS) ja Rikosseuraamuslaitokselle hankevalmistelussa. RISERaPeli – Rikosseuraamusasiakkaiden rahapeliongelmiin ehkäisy ja kuntoutus -hankkeen rahoitushakemus jätettiin STEAlle tammikuussa 2021 ja rahoitus myönnettiin huhtikuussa. Hankkeessa Peliklinikan ja Helsingin ja Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimistojen pilotissa tuotettu toimintamalli muuttuu valtakunnalliseksi. Mukana ovat Peliklinikka, Peluuri, Sosped-säätiö, Rikosseuraamuslaitos sekä THL.

Mikä Peliklinikka on?

Peliklinikka on rahapeliongelmiin erikoistunut palvelukokonaisuus, joka tarjoaa apua myös muusta digipelaamisesta ja netin liikakäytöstä aiheutuviin haittoihin. Peliklinikalla tuotetaan ja kehitetään tuki-, ohjaus-, neuvonta- ja hoitopalveluita ongelmallisesti pelaaville ja heidän läheisilleen sekä vahvistetaan ongelmapelaamista työssään kohtaavan henkilöstön osaamista.

Peliklinikan hankekumppaneita ovat Helsingin, Vantaan ja Kauniaisten kuntien lisäksi A-klinikkasäätiö, Sininauhaliitto, Sosiaalipedagogiikan säätiö SOSPED, Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus Socca sekä Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos THL. Peliklinikan visiona on olla Suomen johtava peliongelmiin erikoistunut osaamis- ja kehittämiskeskus.

Valtakunnallinen kehittämistyö

Socca mukana valtakunnallisessa kehittämistyössä

Soccalaiset ovat olleet mukana aktiivisesti lukuisissa kansallisessa kehittämistyössä joko työryhmien jäsenenä, asiantuntijana työpajoissa ja kuulemistilaisuuksissa tai tuottamassa selvityksiä erillisten toimeksiantojen pohjalta. Näitä kuvataan tarkemmin eri aihealueiden osuuksissa.

Näiden lisäksi johtaja Pirjo Marjamäki on sosiaalihuollon asiantuntijana mukana alla olevissa valtakunnallisissa työryhmissä.

Valtioneuvoston tai sosiaali- ja terveysministeriön asettamat työryhmät ja toimielimet

Kansanterveyden neuvottelukunta 2020-2023

Valtioneuvosto nimitti vuosien tauon jälkeen Kansanterveyden neuvottelukunnan. Aikaisemmasta poiketen neuvottelukunnan tehtäviin kuuluu laajasti myös sosiaalista hyvinvointi ja eriarvoisuuden vähentäminen. Neuvottelukunnan ehdotukset tulevista toimenpiteistä tuodaan keskusteluun vuonna 2021. Toimenpiteillä tuetaan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kehittämistä. Sosiaalihuollon asiantuntijana Soccan johtaja Pirjo Marjamäki.

Sosiaali- ja terveydenhuollon vaikuttavuus- ja kustannustieto ryhmä 2019-2022

Työryhmä kehittää vuosina 2019-2022 valtakunnallisesti yhtenäistä mittaristoa, jolla kuvataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden tilaa ja palvelujen tarvetta. Tarkoituksena on saada käyttöön myös nykyistä parempia palvelujen laatua, vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta kuvaavia mittareita. Mittaristo muodostaa tietopohjan, jonka perusteella sosiaali- ja terveysministeriö ja uudet hyvinvointialueet käyvät vuosittaiset ohjauskeskustelut ja saavat tilannekuvan alueen kehittämistarpeista. Sosiaalihuollon mittaristo on puutteellinen ja vaatii paljon kehittämistyötä ja sosiaalihuollon asiantuntijoiden työpanosta. Sosiaalihuollon asiantuntijana Soccan johtaja Pirjo Marjamäki.

Vaikuttavuuskeskuksen valmistelu 2020-21

Valtakunnallisen vaikuttavuuskeskuksen valmistelu alkoi syksyllä 2020 eduskunnan aloitteesta. Tavoitteena on tuottaa parempaa vaikuttavuustietoa palvelujärjestelmän kehittämiseen, luoda laajempia tutkimushankkeita ja lisätä kansainvälistä tutkimusrahoitusta sekä tukea hyvinvointi- ja terveysalan kasvuyrityksiä vaikuttavien markkinaratkaisuiden kehittämisessä. Tärkeää on myös auttaa ammattihenkilöitä, johtajia ja poliittisia päätöksentekijöitä tekemään strategisia päätöksiä, joilla kohdennetaan niukkoja resursseja perustellulla ja eettisesti kestäväällä tavalla.

Vuoden 2020 aikana syntyi ehdotus keskuksen vaihtoehtoisista organisointimalleista.

Vaikuttavuuskeskuksen toimintamalli ja rahoitusehdotus valmistuvat syksyllä 2021 ja toiminta olisi mahdollista aloittaa. Soccan johtajan Pirjo Marjamäen lisäksi sosiaalihuollon edustajana on dekaani Sari Rissanen Itä-Suomen yliopistosta. Sari Rissanen sekä sosiaalialan osaamiskeskusjohtajat Tarja Kauppila ja Marja Heikkilä ovat mukana Itä-Suomen yliopistossa sijaitsevan Vaikuttavuuden talon johtoryhmässä. Vaikuttavuuden talo on Vaikuttavuuskeskuksen taustalla. [Lue lisää vaikuttavuuskeskuksesta \(uef.fi\)](http://uef.fi)

Valviran ammattihenkilöiden valvontalautakunta kausi 2019-2022

Sosiaalihuollon ammattihenkilölain voimaantulon myötä 2016 myös sosiaalihuollon ammattihenkilöt tulivat Valviran ammattihenkilöiden valvontalautakunnan toiminnan piiriin. Valvontalautakunnassa käsitellään sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammatinharjoittamisluvan peruuttamista sekä ammattihenkilön ammattinimikkeen käytön kieltämisestä ja takaisinsaamista sekä kurinpitoa koskevat asiat. Sosiaalityöntekijöitä ja sosionomeja koskevat asioita on toistaiseksi vain vähän, mutta ne ovat lisääntyneet tasaisesti sitä mukaan kuin laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä on tullut tutummaksi.

Sosiaalihuollon asiantuntijana ovat Soccan johtaja Pirjo Marjamäki, varajäsenenä johtaja Marja Heikkilä Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksesta, johtaja Kirsi Kuusinen-James Sosiaalialan osaamiskeskus Versosta ja kehittämisspäällikkö Laura Yliruka Soccasta (myöhemmin THL:stä).

Esimerkkejä sosiaalialan osaamiskeskusten jäsenyyksistä muissa valtioneuvoston asettamissa työryhmissä

Sosiaalihuollon ammattihenkilöiden neuvottelukunta: sosiaalityöntekijöiden riittävyteen ja tehtävärakenteeseen liittyviä kysymyksiä. Jäsenenä Arto Rautajoki SonetBotniasta ja varalla Sanna-Riitta Junnonen Socomista

Sosiaalityön tutkimuksen arviointiryhmä: valtion tutkimusrahoituksella rahoitettavan tutkimusten ja vuosittaisten painopisteiden seuraaminen ja arviointi. Sosiaalialan osaamiskeskusten varsinainen jäsen Kaisa Kostamo-Pääkkö Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksesta ja Tarja Kauppila Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksesta.

Vaasan potilas- ja asiakasturvallisuus yksikkö: määrittely sosiaalihuollossa mitä asiakasturvallisuudella tarkoitetaan, minkälaisilla indikaattoreilla seurata miten vahvistaa tutkimukseen perustuvaa tietopohjaa. Sosiaalialan osaamiskeskusten edustajana yksikön johtoryhmässä on johtaja Marja Heikkilä.

Ruoka-apu hyvinvointivaltiossa -selvitys

Socca sai sosiaali- ja terveysministeriöltä toimeksiannon selvitykselle, jossa kartoitettiin ruoka-avun toteuttamistapoja, rahoitusmekanismeja ja kuntien roolia ruoka-avun järjestämisessä. Lisäksi kartoitettiin ruoka-avun kytköksiä sosiaalityöhön. Ruoka-aputoiminta on vähitellen laajentunut eikä perinteinen kuva leipäjonoista riitä kuvaamaan toimintakentän monimuotoisuutta.

Selvitys pohjautuu laajaan ruoka-aputoimijoille ja ruoka-avun parissa kunnissa ja järjestöissä toimiville ammattilaisille tehtyyn kyselyyn, haastatteluihin ja webinaareihin.

Ruoka-avun valtionrahoituksen koordinaation vaihtoehtoisia toteutusmalleja tulevaisuudessa

Eduskunta on jo neljänä vuonna päättänyt myöntää ruoka-avun toteuttamiseen valtionrahoitusta, jota STM on koordinoitunut. Selvityksessä esitetään kolmea vaihtoehtoista koordinaatiomallia ruoka-avun tukemiseksi tulevaisuudessa. Malleissa uusina vaihtoehtoina olisi siirtää nykyinen sosiaali- ja terveysministeriön koordinaatio joko järjestöille tai sote-uudistuksen myötä tuleville hyvinvointialueille.

Selvityksestä saadun kokonaiskuvan tarkentumisen jälkeen voidaan jatkaa eri rahoitusvaihtoehtojen kartoittamista ja niiden vaikutusten arviointia poliittisen päätöksenteon taustaksi.

Vuoden 2021 ruoka-avun valtionavustusta on päätetty myöntää ruoka-aputoiminnan lisäksi kansallisen järjestökoordinaatiomallin kehittämiseen. Hankerahoituksen tavoitteena on mm. vahvistaa ruoka-aputoiminnan järjestämisen koordinoitua, yhteisten toimintamallien kehittämistä, valtakunnallista kattavuutta sekä osallisuutta edistäviä toimintamuotoja.

Ruoka-apu luo yhteyksiä jalkautuvalle ja rakenteelliselle sosiaalityölle

Ruoka-aputoiminnan monipuolistuminen 2010-luvulla on luonut uusia mahdollisuuksia myös kuntien sosiaalipalvelujen kehittämiseksi. Tätä edellytti myös eduskunta vuoden 2019 joulukuussa päättäessään ruoka-aputoiminnan valtionavustuksesta. Ruoka-apu tarjoaa mahdollisuuksia etsivälle sosiaalityölle, monitoimijaiselle yhteistyölle ja rakenteelliselle sosiaalityölle. Ruoka-avussa on mahdollista kohdata muiden palvelujen tavoittamattomissa olevia monenlaista apua tarvitsevia.

Henkilöstö ja talous

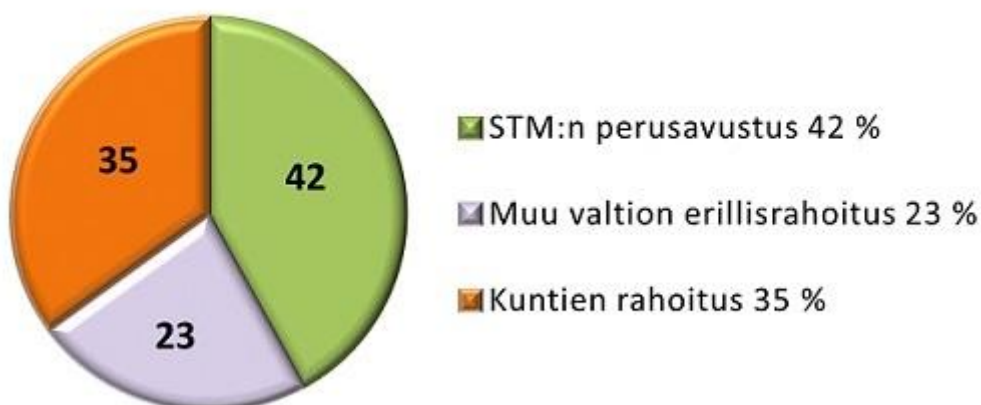
Socassa työskenteli vuoden aikana vakituisessa työsuhteessa viisi henkilöä ja määräaikaisessa työsuhteessa yhdeksän henkilöä. Etäharjoittelutkin sujuivat hyvin, vuoden aikana oli yhteensä kolme yliopisto- ja ammattikorkeakouluharjoittelijaa.

Viikoittaiset koko työyhteisön kokoavat tiimipalaverit olivat tärkeitä tapaamisia, joissa jaettiin hankkeiden kuulumiset ja muut yhteiset asiat.

Talous

Soccan talous koostui lakisääteisestä osaamiskeskustoimintaan myönnetystä STM:n valtionavustuksesta. Perustoimintaan myönnetty valtionavustus on 482 369 €, ja se määräytyy asukasluvun ja pinta-alan mukaan. Muita rahoittajia ovat kunnat, STM ja THL. Toiminnan rahoitus oli kaikkiaan noin 1,2 miljoonaa euroa. Toimintamenot koostuivat suurimmaksi osaksi henkilöstökuluista.

Toiminnan rahoitus 2020

Toiminnan rahoituksesta Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan valtionavustus oli 42 prosenttia, muu valtionavustus 23 prosenttia ja kuntien rahoitus 35 prosenttia.

Toiminnan kuluista henkilöstökulujen osuus oli 73 prosenttia, palveluiden ostot 17 prosenttia, tarvikkeet yksi prosentti ja vuokrien ja muiden kulujen osuus yhdeksän prosenttia.

Valtionavustuksen käyttö

Valtionavustuksella katettiin Soccan johtajan, tiedottajan, projektisihteerin, vakituisen erikoissuunnittelijan ja vanhustyön erikoissuunnittelijan henkilöstökulujen lisäksi muun muassa HUSin yhteispalvelujen kuluja sekä toimitilan vuokratkuluja.

Kuntien rahoitus

Pääkaupunkiseudun kunnat rahoittivat yhteistyösopimuksessa sovitun mukaisesti Pääkaupunkiseudun Praksis -toimintaa. Rahoitus koostui muun muassa erikoissuunnittelijan, Helsingin yliopiston sosiaalityön käytäntötutkimuksen professorin ja yliopistonlehtorin henkilöstökuluista. Helsingin kaupunki rahoitti Soccan osuuden, Espoo, Vantaa ja Kauniainen yliopiston osuuden.

Kuntien rahoituksella jatkettiin myös Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelman jatkokehittämistä sekä aikuissosiaalityön ja vaikuttavuuden arvioinnin kehittämistä. Ikäihmisten palveluiden kehittämisverkosto GeroMetron toimintaa rahoittivat pääkaupunkiseudun kuntien lisäksi Kerava ja Kirkkonummi.

Muu ulkopuolinen rahoitus

Monitoimijaisella Peliklinikalla on useiden toimijoiden myötä eri rahoittajia. Soccan osalta rahoitus saatiin THL:n valtionavustuksena, jolla katettiin Peliklinikan kehittämispäällikön, erikoistutkijan ja erikoissuunnittelijan henkilöstökulut sekä muita toiminnan ja hallinnon kuluja.

THL:n valtionavustus saatiin myös Kansa-koulu III-hankkeelle, jota toteutettiin valtakunnallisesti sosiaalialan osaamiskeskusten kanssa. Tulevaisuuden lastensuojelu -hankkeen kulut katetaan STM:n valtionavustuksesta.

Viestintä

Tapahtumien digiloikkaa

Koronan myötä tapahtumamme tekivät lyhyessä ajassa ison digiloikan. Varsin nopeasti teams-kokouksista ja webinaareista tuli arkipäivää niin osallistujina kuin esiintyjinäkin. Esimerkiksi sosiaalisen kuntoutuksen vuoden 13:sta työpajasta etänä toteutettiin 10 ja kokeiltiin myös Elämän värit -lautapelin pelaamista virtuaalisesti. GeroMetro-verkoston kauden loppuseminaari toimi hyvin webinaarina ja posterinäyttely korvattiin lyhyillä videoesityksillä.

Virtuaalisten tapahtumien etuna oli se, että ne tavoittivat aiempaa huomattavasti suuremman osallistujamäärän. Esimerkiksi Lastensuojelun VIP-nuorten tutkimusperustaisen palvelupolun mallinnuksen tuloksia esittelevään seminaariin osallistui peräti 470 henkeä, Praksiksen oppimisverkostoon 250 ihmistä ja systeemisen lastensuojelun neljään lyhyempään täydennyskoulutukseen 240 ihmistä. Todelliset osallistujamäärät saattavat olla vielä suurempia, sillä ruudun ääressä saattoi yhden yhteyden päässä olla isokin joukko.

Nopeaa reagointia koronan tuomiin haasteisiin

Korona näkyi myös tapahtumien ja julkaisujen sisällöissä. Praksiksen syksyn oppimisverkoston aiheena oli ”Heikoimmassa asemassa olevat korona-aikana” peilaten työntekijöiden ja asiakkaiden kokemuksia rajoitustoimista ja niiden mukanaan tuomista haasteista. Sosiaalisessa kuntoutuksessa tartuttiin vauhdilla käsillä oleviin haasteisiin ja tehtiin työntekijöille opas sosiaalisesta kuntoutuksesta etäpalveluna sekä koottiin raportiksi kuntien kokemuksia etänä tehtävästä sosiaalisesta kuntoutuksesta. Myös Peliklinikalla tehtiin selvitys koronan vaikutuksista Peliklinikan asiakastyöhön.

Muista julkaisuista kannattaa mainita GeroMetron pitkäaikaisen työn saaminen hienoon päätökseen. Ikäihmisen kotona kuntoutumisen polku Terveyskylässä valmistui Terveyskylän Kuntoutustaloon. Urakka on vaatinut sitkeyttä, mutta lopputulos palkitsee. Tämän innoittamana myös GeroMetron kesällä 2020 päättyneen kehittämiskauden raportointi koottiin yhtenäiseen verkkoraporttiin.

Muuta viestintää Socca jatkoi tuttuun tapaan viestintää uutisten, Facebookin, blogien ja uutiskirjeiden avulla. Vuonna 2020 aloitettiin myös Soccan verkkosivujen uudistus, joka saatetaan loppuun vuonna 2021.

Viestinnän tunnuslukuja

- Verkkosivuillamme käyntejä vuodessa 82 000, kävijöitä 56 000 ja katsottuja sivuja 175 000
- Teimme tai olimme mukana neljässä kannanotossa, vetoomuksessa ja eduskuntakuulemisessa.
- Kirjoitimme noin 40 uutista ja blogia verkkosivuillemme.
- Facebook-sivuillamme oli noin 1850 seuraajaa

Socca pähkinänkuoressa

- Olemme Pääkaupunkiseudun kuntien ja korkeakoulujen yhteinen sosiaalialan kehittämisen ja tutkimuksen verkosto-organisaatio
- Hallinnollisesti osa HUS Helsingin yliopistollista sairaalaa
- Toimintamme pohjautuu sosiaalialan osaamiskeskuksia koskevaan lakiin ja asetukseen sekä pääkaupunkiseudulla solmittuun yhteistyösopimukseen.
- Meitä ohjaa sopimuskumppaneidemme edustajista koostuva neuvottelukunta (pääkaupunkiseudun kunnat, Helsingin yliopisto sekä HUS).
- Muita kumppaneitamme ovat muun muassa muut alueen ammattikorkeakoulut, järjestöt, THL ja valtakunnallinen sosiaalialan osaamiskeskusten verkosto.
- Kehitämme uusia työkäytäntöjä ja -menetelmiä, tuotamme ja hyödynnämme sosiaalialaa koskevaa tietoa ja teemme käytäntöä palvelevaa tutkimusta.

Vuosi 2020

- Vuoden lopussa vakituisia työntekijöitä oli viisi ja määräaikaaisessa työsuhteessa vuoden aikana yhteensä yhdeksän henkilöä. Lisäksi kolme Helsingin yliopiston työntekijää osallistui toimintaan Heikki Waris -instituutissa.
- Kokonaisbudjetti oli noin 1,2 miljoonaa euroa.

